

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 232/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Ďurčatovou, advokátkou, Kollárova 35, Martin, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 55 Ek 2766/2021 zo 7. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a zároveň aby mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ svoju pohľadávku voči povinnej [REDAKOVANÉ] vymáhal v exekúcii, ktorá bola zastavená podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoUNEK“). Ako oprávnený podal opätovný návrh na vykonanie exekúcie, v ktorom si (okrem iného) uplatnil aj nárok na náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 294,91 eur pozostávajúcich zo sumy 42 eur predstavujúcich paušálne trovy tzv. starej exekúcie, zo sumy 16,50 eur za zaplatený súdny poplatok v starej exekúcii a zo sumy 236,41 eur za trovy právneho

zastúpenia v starej exekúcii. Okresný súd uznesením č. k. 55 Ek 2766/2021 zo 14. októbra 2021 (ďalej aj „uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom“) návrh sťažovateľa na vykonanie exekúcie v tejto časti zamietol, keďže podľa § 9 ods. 3 ZoUNEK nemá nárok na náhradu trov starej exekúcie.

3. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľa namierenú proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom o zamietnutí časti návrhu na vykonanie exekúcie. Svoje rozhodnutie založil v podstate na rovnakých dôvodoch, a teda že sťažovateľ ako oprávnený nemá právo na náhradu nákladov starej exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu okresného súdu túto ústavnú sťažnosť argumentujúc, že:

a) okresný súd použil arbitrárny, nesprávny a svojvoľný výklad ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) a ZoUNEK, ktorý považuje iba za subjektívny názor okresného súdu, ktorý nemá oporu v zákone;

b) ustanovenie § 9 ods. 3 ZoUNEK sa týka len náhrady trov spojených s opätovným návrhom na vykonanie exekúcie a neustanovuje, že si oprávnený nemôže uplatniť žiadne iné náklady, ktoré mu už vznikli;

c) poukazuje na dôvodovú správu k tomuto ustanoveniu a na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 211/2020 z 12. mája 2020, z ktorých vyvodzuje, že oprávnený môže požiadať náhradu paušálnych trov od povinného ako náklad spojený s uplatnením pohľadávky;

d) považuje za neprijateľné v demokratickej spoločnosti, aby oprávnený nemal nárok na náhradu trov, ktoré mu vznikli v priebehu starej exekúcie, pričom k jej zastaveniu došlo nesplnením si povinnosti zamestnávateľa vyplývajúcej mu z exekučného príkazu na vykonanie zrážok zo mzdy povinnej;

e) okresný súd zároveň zasiahol do jeho vlastníckeho práva, keď mu odoprel právo na náhradu trov starej exekúcie. Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka sú príslušenstvom pohľadávky aj náklady spojené s jej uplatnením.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv označených v bode 1 tohto uznesenia uznesením okresného súdu, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu o čiastočnom zamietnutí jeho (opakovaného) návrhu na vykonanie exekúcie. Podľa názoru sťažovateľa vydal okresný súd napadnuté rozhodnutie na podklade nesprávnej interpretácie § 9 ods. 3 ZoUNEK.

6. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zohľadnil súčasný postoj prezentovaný Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v kontexte jeho rozhodovacej činnosti v tzv. bagateľných veciach (rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018), v zmysle ktorého tzv. bagateľnosť veci (predmetu konania) nemôže byť jediným a nosným dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti (I. ÚS 247/2019), a nie je tomu tak ani v tomto prípade.

8. Nadväzne, s ohľadom na charakter ďalších námietok uplatnených sťažovateľom, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Nie je preto zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

9. O takú situáciu vo veci sťažovateľa nejde. K tomuto záveru dospel ústavný súd po tom, čo sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu, ktorého odôvodnenie ho viedlo ku konštatovaniu, že okresný súd sa adekvátnym spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami prednesenými sťažovateľom v jeho sťažnosti, a ktoré opätovne predostiera i v ústavnej sťažnosti.

10. Vo vzťahu k argumentácii okresného súdu, že právna úprava § 9 ods. 3 ZoUNEK má prednosť pred všeobecnou úpravou náhrady trov oprávneného podľa § 199a ods. 1 v spojení s § 199d ods. 1 Exekučného poriadku (bod 24 napadnutého uznesenia), ústavný súd nezistil taký výklad, ktorý by vykazoval znaky svojvôle. Okresný súd zaujal názor, že na náhradu žiadnych iných trov ako tých, ktoré sú spojené s podaním opätovného návrhu, oprávnený nemá nárok. Na sťažovateľovu podstatnú argumentáciu o trovách starej exekúcie ako príslušenstve pohľadávky okresný súd uviedol relevantné argumenty o nedostatku exekučného titulu voči povinnému na zaplatenie trov starej exekúcie (bod 25 napadnutého uznesenia). Skonštatoval, že oprávnený nedisponuje exekučným titulom podľa § 6 ods. 3 ZoUNEK, keď upovedomenie o zastavení starej exekúcie je exekučným titulom súdneho exekútora voči oprávnenému, a nie oprávneného voči povinnému (bod 23 napadnutého uznesenia). Poukázal tiež na širšie okolnosti obmedzenia trvania očakávania oprávneného na vymoženie pohľadávky v dôsledku ZoUNEK, ako aj na nemožnosť prenášania nákladov (neúspešného) oprávneného zo starej skončenej exekúcie na povinného v opätovnej exekúcii (bod 28 napadnutého uznesenia). Ústavný súd takéto odôvodnenie nehodnotí ako svojvoľné, pretože úvahy okresného súdu sú rozumným postupom vyvoditeľné zo skutkových okolností prípadu a sú s ním dostatočne previazané.

11. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že oprávnený ako subjekt podľa ZoUNEK znášajúci prípadné súdnym exekútorom uplatnené trovy starej exekúcie v tom istom zákone nemá obdobným spôsobom zakotvený nárok na náhradu trov starej exekúcie proti povinnému, ak sa rozhodne podať opätovný návrh na vykonanie exekúcie a uplatniť si ich. V § 9 ods. 3 ZoUNEK je však uvedené pravidlo, že okrem náhrady súdneho poplatku za (opätovný) návrh oprávnený nemá nárok na náhradu trov spojených s jeho podaním. Z formulácie tohto ustanovenia je možné vyvodiť, že zákonodarca si je vedomý toho, že oprávnenému môžu vzniknúť trovy spojené s podaním opätovného návrhu, rozhodol sa však obmedziť trovy oprávneného uspokojované v novej exekúcii na jedinú ich zložku, a to iba zaplatený súdny poplatok.

12. Napriek tomu ústavný súd už pripustil (I. ÚS 140/2022, I. ÚS 144/2022), že vo vzťahu k ďalším nákladom súvisiacim s ukončením predošlej exekúcie môžu vzniknúť aplikačné či výkladové otázky, na ktoré musí odpovedať exekučný súd. Z textu § 9 ods. 3 zákona o ukončení niektorých exekučných konaní použitím výkladu *a contrario* sa iste dá právne uvažovať o uplatňovaní trov starej exekúcie aj spôsobom naznačeným sťažovateľom, ktorý vyplýva z hmotného práva a spomína ho aj v dôvodová správa. V nej zákonodarca však len poukázal na možné hmotnoprávne riešenie, ktoré nepovažoval za potrebné zakotviť do záväzného textu zákona. Či sa uhradením paušálnych trov starej exekúcie súdnemu exekútorovi táto peňažná hodnota transformovala do príslušenstva pôvodne vymáhanej pohľadávky a stala sa samostatným právom, ktoré by mohla vykonávať, však bolo podľa názoru ústavného súdu otázkou výkladu jednoduchého práva patriacou okresnému súdu. Okresný súd ako orgán s právomocou túto otázku autoritatívne posúdil tak, že opakovane neprijal takýto výklad. Išlo pritom o novú právnu otázku vzniknutú v súvislosti s prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní, ktorý nadobudol účinnosť v januári 2020.

13. Ústavný súd v súlade s pravidlami uplatňovania svojej právomoci považuje za vhodné, aby takéto otázky primárne riešil a vyvodzoval z nich ďalšie procesné následky samotný okresný súd v podobe vydania poverenia na vykonanie exekúcie alebo zamietnutia návrhu na vykonanie exekúcie. Ak ústavný súd nezistil zo strany okresného súdu v napadnutom rozhodnutí arbitrárnosť, musí vychádzať zo záveru, že zákonný nárok na náhradu paušálnych trov starej exekúcie voči povinnej v exekučnom konaní začatom na základe opätovného návrhu sťažovateľ nemá. Totožná právna otázka bola predmetom rozhodovania ústavného súdu s rovnakým záverom aj vo veciach vedených pod sp. zn. III. ÚS 557/2021, IV. ÚS 512/2021, II. ÚS 21/2022 II. ÚS 68/2022, II. ÚS 105/2022.

14. Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na obsah dôvodovej správy, okresný súd uviedol, že dôvodová správa nie je právne záväzným výkladom právnych noriem, a v paragrafovom znení zákona tento zámer zákonodarcu napokon nenašiel vyjadrenie. Ak by zákonodarca zamýšľal priznať oprávnenému pri opätovnom podávaní návrhu aj náhradu iných trov, ktoré mu vznikli, zakomponoval by túto skutočnosť aj do znenia zákona, čo však neurobil, a naopak, explicitne vylúčil možnosť oprávneného nárokovať si akékoľvek iné výdavky, okrem zaplateného súdneho poplatku (bod 26 napadnutého uznesenia).

15. Ani podľa názoru ústavného súdu nevyvoláva znenie zákonného ustanovenia žiadne pochybnosti o jeho zmysle a obsahu, je dostatočne jasné a zrozumiteľné. V prípadoch vzájomného významového konfliktu medzi doslovným výkladom normatívneho textu a subjektívne historickým výkladom nemôže ani jasne formulovaný úmysel zákonodarcu vyjadrený v dôvodovej správe

prevážiť nad jasne formulovaným textom právnej úpravy, pretože z hľadiska právnej istoty adresátov normatívneho pôsobenia zákonodarcu nie je rozhodujúce to, čo normotvorca chcel v texte právneho predpisu vyjadriť, ale to, čo skutočne vyjadril, pretože len daný text bol verejne vyhlásený (porov. I. ÚS 140/2022).

16. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že okresný súd nerešpektoval názory ústavného súdu, že „nič nebráni podať opätovne návrhy na vykonanie týchto exekúcií podľa § 9 zákona č. 233/2019 Z. z., v rámci ktorých si môže uplatniť aj náhradu paušálnych trov starej exekúcie ako náklad spojený s uplatnením pohľadávky“, okresný súd sa ňou v bode 27 napadnutého uznesenia vysporiadal ústavne prijateľným spôsobom, pričom odkázal aj na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 557/2021) a nie je dôvod na tomto mieste opakovať jeho už zhrnuté úvahy.

17. Navyše, tento názor podľa ústavného súdu nemá žiaden ústavnoprávne relevantný význam pre posudzovanie teraz prejednávanej veci. V spomínanom uznesení nešlo o vyslovenie ústavnoprávne významného právneho názoru, keďže tento sa netýkal podstaty rozhodovania ústavného súdu pri posudzovaní skôr podaných ústavných sťažností (*ratio decidendi*), ale budúceho možného návrhového uplatnenia náhrady paušálnych trov starej exekúcie. Už citovanú formuláciu je preto potrebné vnímať len ako deklaráciu procesnej legitímácie sťažovateľa spojenej s možnosťou podania opätovného návrhu na vykonanie exekúcie (teda načrtnutia popísanej možnosti), nie však odobrením dôvodnosti predmetnej náhrady, teda legitímácie vecnej. Tá môže byť, samozrejme, posúdená až v konaní, v ktorom k posudzovaniu uplatneného nároku dôjde, nie vopred a hypoteticky (porov. IV. ÚS 512/2021, II. ÚS 68/2022).

18. Nosný záver okresného súdu, že v novom exekučnom konaní nemá sťažovateľ voči povinnej nárok na vymoženie náhrady paušálnych trov starej exekúcie, ktoré uhradil súdnemu exekútorovi na základe upovedomenia o zastavení starej exekúcie, ani na súdny poplatok zaplatený v starej exekúcii a trovy právneho zastúpenia v starej exekúcii, nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti, nepopiera zmysel aplikovanej právnej úpravy týkajúcej sa exekučného konania či tzv. starých exekúcií (bližšie napr. I. ÚS 224/2020) a predovšetkým obsahuje dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie (porov. I. ÚS 3/2022).

19. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

20. Ústavný súd konštatuje, že uznesenie okresného súdu o zamietnutí sťažnosti nenesie znaky extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a argumentácia okresného súdu je akceptovateľná a v nijakom prípade ju nemožno označiť za arbitrárnu. Dospel preto k záveru, že sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. K rovnakému záveru ústavný súd dospel aj v súvislosti s námietkou porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením. Ide o právo hmotnoprávnej povahy a sťažovateľ jeho porušenie argumentačne odvíja od namietaného porušenia jeho práv procesnej povahy. Vychádzajúc z argumentácie sťažovateľa, nevyhnutným predpokladom

porušenia jeho hmotných práv by bol záver o tom, že došlo k porušeniu jeho procesných práv. Keďže ústavný súd vylúčil možnosť porušenia označených procesných práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu, aj túto časť sťažnosti sťažovateľa (namietané porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy) vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú a podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ju odmietol.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu